

Doris

Nr 24 2013

FRÅN HARRY MARTINSON-SÄLLSKAPET

Gunnar Edander och Helge Skoog tilldelades Harry Martinson-sällskapets speciella hederspris under årshögtiden i Stockholm (se sid. 4). Foto: Ingemar Lönnbom

Välarrangerade majdagar i Stockholm

Harry Martinson-sällskapets årshögtid 3-5 maj 2013 var förlagd till Stockholm och inleddes på fredagskvällen den 3 maj på Café Panorama i Kulturhuset. Bl. a. Semir Susic från Sällskapets Stockholmsgrupp, som burit huvudansvaret för årshögtiden, välkomnade. Årshögtiden genomfördes i samarbete med ABF Stockholm.

Jesper Weithz, författare, journalist, grafisk designer och grundare av klimattidningen "Effekt", talade över ämnet "Människan i världen - ekologiska perspektiv på Harry Martinson". Detta gjorde han bl.a. utifrån i sin debutroman 2012 *Det som inte växer är döende*. I ett samtal efter föredraget berörde Jesper Weithz *Nässlorna blommar* av Harry Martinson, en skildring av social utsatthet och utanförskap och han menade, att den kärlekslöshet som finns där också finns idag, men manifesteras på annat sätt. Romanen visar behovet av offentliga arrangemang för att man inte skall kastas ut som ju Martin gör, på grund av rika människors nåder eller fattiga människors behov av pengar. "Nässlorna blommar" visar på behovet av en väl fungerande välfärd för att inte den kalla historien skall upprepas.

Thomas Siösteen läste Harry Martinson-dikter till musik av Alexander Schmidt, två lärare som funnit hur angeläget det är med "Harry Martinson i skolan". Därefter var det fritt fram för de närvarande att framträda på scen med diktläsning. Leif Olsson berikade med diktläsning och vår ordförande Åke Widfeldt läste till avslutning Harry Martinsons dikt LYS-HOLM. När vi sedan lämnade Café Panorama, högst upp i Kulturhuset och vandrade över Sergels torg hem genom Stockholm i den ljumma vårkvällen, så var det som om Stockholm öppnats upp genom stämningarna i just denna dikt LYSHOLM, hämtad ur Harry Martinsons allt mer angelägna diktsamling *Vagnen*, 1960.

Staffan Söderblom föreläste på lördagsförmiddagen

Andra dagen av årshögtiden, den 4 maj, inleddes med årsmöte under ordförandeskap av Disa Lundgren. Årsmötet bringade sin ordförande under många år Camilla Odhnoff, varmt tacksamma hälsningar för hennes goda insatser för Sällskapet. Räntmästare Johnny Karlsson redovisade Sällskapets finanser och ansvarsfrihet för 2012 års förvaltning och räkenskaper beviljades. Årsmötet kunde glädjas åt *Gunnar och Ingegerd Anderssons framtidsfond* på väl 400.000 kr, som bl.a möjliggör skrivartävling för studerande vid skrivartutbildningar vid universitet, högskolor och folkhögskolor. År 2014 kommer tre pris att utdelas: 20.000 kr, 15.000 kr, 10.000 kr. Till ny ledamot i styrelsen invaldes Anders Olsson som är lärare vid Jämshögs folkhögskola.

Staffan Söderblom, professor i litterär gestaltning vid Göteborgs universitet, föreläste över ämnet "*Harry Martinson - hemlöshetens diktare*" och inledde med Harry Martinsons dikt "*Hembyn*", en dikt som tidigt var med och formade föreställningen om hans författarskap:

*I hembyns daggmaskluckrade trädgård växer ännu aklejan
och långsträckta klockor plocka gammeldags i alla hus.
Rökarna stiga som offerpelare rakt upp från kojorna.
Och för dem som komma därutifrån –
från världshavens hårda arbeten och Barcelonas horgator,
liknar denna färdfulla by en tyst lögn.
En lögn som man gärna skulle vilja dröja vid.
En lögn för vilken man skulle vilja förtrampa alla onda sanningar.
(Ur *Nomad*, 1931)*

Den från stora världen återvändande möter här hembyn, som är liten och trång och i dikten händer något. Det finns en osynlig rörelse i dikten, nerifrån och upp. Den börjar t.o.m. under jorden, i hembyns daggmaskluckrade trädgård, rör sig via aklejan som är högre än snödroppen, uppåt med rökarna, rakt upp från kojorna. Rörelsen går verkligen högt upp med de tre bilderna som Martinson använder. Det finns här inga människor, men ändå är de där. Någon har dragit upp moraklockan, som står där och pickar, någon har gjort upp eld i spisarna så att röken stiger, men ingen syns. Bilden upplevs som hotfull. När som helst kan någon väldig figur stiga fram bakom ett hörn, en bild av den lille Martin Tomasson, som hela tiden har de stora höga över sig, dem som det hela tiden gäller att anpassa sig efter och ibland frukta. Detta är Martins egen erfarenhet i *Nässlorna blommar*. Staffan Söderblom analyserade med utgång från föredragstemat "*Harry Martinson - hemlöshetens diktare*", också *Vägen till Klockrike*, *Aniara* samt *Utsikt från en grästuva*, varifrån han till avslutning läste om "det torra lövet".

Paulina Helgeson och Agneta Pleijel samtalade om "Harry, Moa och herrarna Bonnier", utifrån Harry Martinson-sällskapets årsbok 2011, Bengt E. Anderson: *BREV kring en resa utan mål*, om manuset till *Nässlorna blommar*.

Helge Skoog och Gunnar Edander har under hela 30 år framfört det angelägna budskapet i Harry Martinsons ANIARA. De tilldelades den 4 maj i samband med ANIARA-föreställning vid Sopplunch på Stockholms Stadsteater Harry Martinson-sällskapets speciella hederspris och blev också Sällskapets hedersmedlemmar.

Harry Martinson-sällskapets prismotivering är: "Gunnar Edander och Helge Skoog tilldelas i dag Harry Martinson-sällskapets speciella hederspris på totalt 30 000 kr som ett tack för deras enastående gärning att under 30 år ha framfört budskapet i Harry Martinsons diktepos ANIARA, som enligt författaren själv utgör hans varning till mänskligheten. Pris-tagarna erhåller också var sitt konstverk som framställts av författarens dotter Eva Martinson." Bilderna är skapade med den grafiska metoden collografi, och visar på Doris dalar, som i ANIARA är namn för jorden.

Helge Skoogs gärning som skådespelare är längre än 30 år! Harry Martinson-sällskapets ordförande Åke Widfeldt hade den dokumenterad sedan 50 år tillbaka, till år 1963. Han påminde om Per Erik Wahlsunds recension i Sv. Dagbladet den 7 mars 1963 av "Filoktetes", där Helge Skoog medverkade tillsammans med Lars Hanson. Om Helge Skoogs rolltolkning gällde: "... här finns en ungdomlig friskhet som väcker sympati, ett kraftigt bett i rollen, nyanser och dagar kommer kanske en annan gång."

Svante Weyler och Tomas Bannerhed samtalade om "*Naturen i betraktarens öga, Augustuvinnare i Martinsons efterföljd*" utifrån Tomas Bannerheds debutroman Korparna, som flera gånger har skrivits om på Harry Martinson-sällskapets blogg.

Klockrikestipendiet till Harry Martinsons minne år 2013 tilldelades Inghilda Tapio - författare, poet och översättare, Karesuando "för att hon som nomad mellan generationers hotade kulturer, i sparsam stil och med stark känsla för språkvalörer och symboler, ömsint tolkar vördnaden för liv

Stipendiejuryns ordförande Disa Lundgren presenterade Klockrikestipendiaterna, här tillsammans med systerarna Martinson.

TACK till Eva Risberg, Lena Havland-Erlandson, Agneta Heide och Semir Susic och natur genom ett ansvarsfullt fasthållande vid ursprunglighet i sökandet efter identitet i det moderna samhället" samt Ulrika Tapio Blind - konstnär och designer, Karesuando "vars konst bildar syntes med Inghilda Tapios diktning, så att text och bild berikar varandra och skapar samklang". Stipendiaterna tackade med jojk, dikter på samiska och svenska och konst.

Årshögtidens högtidsmiddag lördag kväll intogs på NürnbergHuset nära Mariatorget, en pietetsfullt restaurerad byggnad från 1600-talet som inrymt Nürnbergbryggeriet. Här blev Stockholmsgruppen av Harry Martinson-sällskapet varmt och tacksamt hyllade för en mycket väl genomförd programplanering av årshögtiden i Stockholm. Gunnar Edander deklamerade Harry Martinsons dikt "Juninatten" ur *Cikada*.

Musikfamiljen Dominique framförde efter högtidsmiddagen delar av Carl Axel Dominiques tonsättning av "*31 sånger från Aniara*". För framförandet svarade Monica Dominique, Carl Axel Dominique, Tua Åberg Dominique och Joakim Dominique samt Jonas Dominique.

På söndagen 5 maj samlades årshögtidens deltagare i Börshuset, Nobelmu-seet i Gamla Stan. Svenska Akademien presenterades av Odd Zschiedrich, som är kansliansvarig vid Svenska Akademien sedan år 2003. Han är en stor tillgång i Harry Martinson-sällskapets kontakter med Svenska Akademien. För detta uttalades till honom varmt erkännande tacksamhet. Zschiedrichs mycket intressanta föreläsning handlade också om Harry Martinsons tid i Svenska Akademien och de framträdanden han gjorde där.

Niklas Schiöler författare och poesiforskare, föreläste om Harry Martinsons och Tomas Tranströmers dikter: "Att ställa in skärpan, om konsten att skriva med ögat".

Niklas Schiöler citerar i sin bok "Begränsningens möjligheter" det som Harry Martinson säger om den poetiska gestaltningen, att den skall bygga på en förening av det "faktiskt sedda och det centralt anade". Ett kapitel i boken "Att ställa in skärpan" fokuserar på Harry Martinson och hjälper läsaren att komma nära det "faktiskt sedda och det centralt anade" hos Mar-

tinson. I sin bok "Ledstången i mörkret" skriver Niklas Schiöler om olika sidor av Tomas Tranströmers diktning: om den stränga formen, om den överrumplande metaforiken, om det lätta handlaget – och om diktningens tillit, "den blinda ledstången som hittar i mörkret". I bokens förord skriver Niklas Schiöler: Även antalet möjliga infallsvinklar på Tranströmers poesi kan förefalla gränslöst. Detta sagt i lugn förvissning om att man inte blir färdig med den, och det är som det skall. Eller, som han själv säger i en dikt: "Den som är framme har en lång väg att gå."

Efter lunch på Bistro Nobel besöktes Nobelmuseets utställning "ATT GÅ IN I SJÄLVA VERKLIGHETEN", om Nobelpristagaren 2011 Tomas

Tranströmer. Sedan 2007 har Nobelmuseet låtit bokbindare göra unika tolkningar av den senaste Nobelpristagaren i litteratur och pågående utställning visade inbindningar av Tomas Tranströ-

mers verk med fyra teman: "Jaget", "Naturen", "Musiken" och "Världen".

Ingemar Lönnbom, sekreterare och webbmaster, svarade för ljudupptagning och direktsändningar under majdagarna i Stockholm. Många kunde därigenom följa årshögtidens program via webben. Räntmästare Johnny Karlsson bjöd under årshögtiden bokbord, också i Svenska Akademiens solenna högtidssal, och svarade för varma avtackanden med Harry Martinson-böcker.

Vårens vitsippor prunkade i Stockholm och följde oss under vår hemresa till olika bygder.

"Att följa vitsippans väg genom den första gurkgröna och strax därpå trögula nedåtböjda knoppens olika stadier och till dess blomman först slår ut: liten och melongröngul under de första timmarna, men sedan svällande och fyl-lande sig, med stridiga nyanser av strålguld mot vitt, det är vackert och värt sin tid.

Från detaljen kan man sedan, plötsligare än man vet, se ut över en äng av fullblommig vit skönhet, som breder sig vida omkring med vita vikar mellan stammarna. Svalka, vithet och renhet. Den friskt värgiftiga stjälkluken, den känner vi igen; och blåsten som buktar och bankar i sippmattan."

HARRY MARTINSON: Ur "Intåget" / Midsommardalen, 1938.

Text och foto: Rune Liljenrud

Två dikter av Harry Martinson

JULDIKT

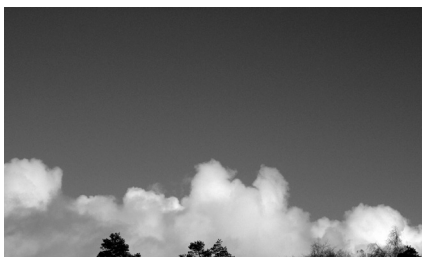
*Mörker och gråväder stänger
sikten kring alla hus
men i slutet av tungsinnets månad
tänder vi alla ljus.
Vi sjunger om barnet i krubban
och Staffan Stalledräng
och ljusen blir mörkrets blommor
sen blommorna dött på vår äng.*

*För barnet är julen en saga
som skimrar med onött glans
men firar man femti jular
går tungsinnets in i en dans.
Man skumpar omkring med de unga
och driver den glädje i blom
som ännu kan vinnas ur ljusen
och grötrimmens rikedom.*

*Och allt vad man vet om världen,
dess rustade onskas makt,
försöker man tränga undan
till en annan tid och trakt.
Man tvingar sig in i nuet
och gör det till mera än tid.
Och ett ögonblick vinner man utsikt
mot evigheter i frid.*

Publicerad i Värdinge hembygdsförenings tidskrift VÅRDKASEN 1954.

STILLA ÖVER SKOGEN

*Stilla över skogen rör sig stilla sky.
Länge huggorm, svalna, djupt i gräs och dy.*

*Ofta kommer friden till mig som i kväll;
ingen gud anropar jag med vissla gäll.*

*Ingenting jag lockar, allting kommer själv.
Stilla flyter molnet högt på livets älv.*

*Inget är att önska, mycket är att få.
Ingen tro på gudar. Molnen gå och gå.*

*Långa stunder sitter jag i kvällen så.
Ingen önskan, ingen ånger. Molnen gå och gå.*

*Ingenting jag lockar, allting kommer själv.
Stilla flyter molnet högt på livets älv.*

*Publicerad i All världens berättare, Specialjulnummer 1951.
Har tonsatts av Gunnar Turesson. (Dikten finns också i Kap Farväl!, 1933)*

Rättelse om Bestiarier

Sällskapets medlem Göran Strand har påpekat ett misstag i förra numret av Doris. Ingemar Lönnbom hade inte noterat att de båda versionerna av Harry Martinsons och Björn von Rosens bok "Omfattande djur och fåglar från alla jordens länder och historiens åldrar", inte bara skiljer sig något i innehåll utan även i titeln. Den bok som gavs ut 1964 heter alltså *Bestiarium* och den som kom ut 1984 heter *Nya Bestiarium* och är en utökad version av den första.

Ida Bergman:

Harry Martinson – nässelskådare och planetobservatör

Publicerad 2013-08-01 i bloggen **Minnesvärt** <http://minnesvart.com/harrymartinson/>

- *Harry Martinson* (1904–78), författare, poet och nobelpristagare.
- *Mest känd för sin förmåga att beskriva det stora i det lilla: Nobelprismnomineringen beskriver att författarskapet ".../ fångar dagdroppen och speglar kosmos."*
- *Värd att minnas för sin naturlyriska penna, uppfångandet och beskrivningen av människans plågade insida, samt sin skildring av den snabba strukturomvandlingen i Sverige under 1900-talets tidigare hälft.*

Jag sitter i en skolkorridor och tuggar trött på ett äpple som börjar bli mjukt i skinnet. Klockan närmar sig halv fem och utanför har vinden klättrat ner från hustaken och blåser bitande kall. I väntan på att läraren ska anlända öppnar jag min slitna fyrtiotalsupplaga av Vägen till Klockrike, och plötsligt fylls mina trånga höstlungor med frisk luft: /... /nere vid strandställena susade den höga bladvassen ännu sommar och rasslade med tusen vimplar i vinden som luktade sjö.

Om jag blundar, både ser och känner jag sjöns skönhet – detta är den främsta tjsningen med Martinson. Han sätter ord på de små tingen, men kan ändå krympa universum till något nästan konkret ... och han gör det med bravur. Det självklara blandas med det kryptiska och med ett brett stilistiskt register. Han kan beskriva vardagligheter som frukostsamtal lika väl som det oerhörda: kärleken och friheten.

Martinson tillbringade många av sina ungdomsår nära naturen (både som luffare och sjöman) och därför är det inte svårt att tänka sig att hans prosa och poesi är förankrad i egna erfarenheter. Naturlyriken bygger på noggranna observationer och när han berättar dras vi läsare in i gestaltningen och tar huvudpersonens plats. Med sin respekt för miljöer och det förflutnas skeenden hjälper han oss att förstå vad historien har för effekt på vår nutid och den tid vi ännu inte upplevt.

De avundsjuka kritiker som under 1970-talet hävdade att Martinson smugit sig in som Nobelpristagare bakvägen (han satt som bekant själv i Akademien när han fick priset) får säga vad de vill, men jag tror inte att någon kan komma på ett enda vettigt argument mot Akademiens nominering. Martinson har nämligen förmåga att – för att parafrasera hans berömda nobelprismotivering – zooma in på dagdroppen, och samtidigt rikta ett teleskop mot kosmos.

Kanske är Martinson anledningen till att gymnasiet eftermiddagskorridorer inte lyckades kväva mig.

- *Ida Bergman är 19-årig, blivande civilingenjör som har arvt sina föräldrars bokstavs kärlek. Promenerar helst på Berlingator, gillar att kasta bollar i korgar och tycker att människor är oproportionerligt intressanta.*

Läs mer

Vägen till Klockrike är en roman som tål att läsas flera gånger om: den är en 300 sidor lång poetisk dröm. Vad gäller nyheter om Martinson, så är medlemmarna i Harry Martinson-sällskapet duktiga på att uppdatera hemsidan med samma namn – här ges det tips på artiklar och engagemang i sociala medier som rör Martinson och hans författarskap. På Nobelpriset hemsida finns en tydlig bibliografi som gör det lätt att se under vilka år han var som mest aktiv.

På bloggen Minnesvärt kan du också läsa 18 kommentarer till Idas text. Där finns även intressanta texter om många andra författare och kulturpersonligheter, t ex Edith Södergran, Hjalmar Bergman, Dan Andersson, Gustaf Hellström, Beppe Wolgers, EWK och Viktor Rydberg.

Åke Åkesson, författare och folkhögskolelärare, har vuxit upp i Röan söder om Jämshögs kyrkby och är väl förtrogen med göingemålet.

Göingemål och ”uppska”

Något om Harry Martinsons språkliga bakgrund

*Jag var liten i lyssnandets dagar.
Tandlösa munnar berättade i sena höstar
om spetälsk kärrsäd och
beska mjöldrygans blomma.
Jag frös vid min barndoms härd.*

En välkänd dikt av Harry Martinson. Hur berättade munarna? Ja, Martinson föddes och växte upp i en bygd med en utpräglad dialekt. Språkhistoriskt brukar den kallas listermålet efter Listers härad, västligast i Blekinge. Detta mål, som också jag växte upp med, talades naturligt nog även i angränsande delar av Skåne, alltså i Göinge och skulle lika gärna kunna kallas göingemål, **närmare bestämt östra Göinge**. Det är en dialekt starkt påverkad av danskan, inte så underligt eftersom dessa områden hörde till Danmark fram till 1658.

Martinson kallar i *Nässlorna blomma* dialekten för ”det breda folkets

språk” till skillnad från ”uppska” varmed han väl avser mer eller mindre uttalat riksspråk, talat av ett mindretal, bl. a. inflyttade. Hans älskade fröken Tyra på ålderdomshemmet i Jämshög talade t.ex. ”uppska”. Här bör påpekas att gränsen mellan vad som är dialekt eller ålderdomligt respektive vardagligt riksmål inte är så knivskarp. Vad som för övrigt skall definieras som riksmål lämnar jag därhän.

Här några exempel på vår dialekt:

Danska	Lister/Göinge	Riksspråk
hose	hosa	strumpa
lomme	lomma	ficka
mølle	mölla	kvarn
---	krösen	lingon
hindbær	himbär	hallon
hyldebær	hyllebär	fläderbär
bange	bange	rädd
sulten	solten	hungrig
nemt	nemt	behändigt
tit	tit	ofta
---	tya	orka
---	asa	släpa

Anm.: Ordet hose nu föråldrat i danskan. Användes endast i vissa uttryck.

Om jag inte minns fel kunde man också höra, i synnerhet gamla personer, räkna på danskt vis t.ex. en och tjugo. Språket i Martinsonland var också mycket rikt på diftonger. Ett exempel: bjuda blev bjua.

Hur påverkade vår dialekt nu Martinsons språk? Jag har gått igenom *Nässlorna blomma* (1935) och *Vägen ut* (1936) ”de verk som är adekvata i detta sammanhang” för att få en uppfattning om detta. I vardera av dessa böcker finns ett tiotal ord och uttryck på dialekt. Det får sägas vara överraskande lite men ger ändå onekligen en viss färg åt framställningen. Martinson växte ju dock upp i en miljö med ”det breda folkets språk”. Inte minst gäller detta hans vistelser på ålderdomshemmet i Jämshög.

Några exempel från *Nässlorna blomma* (1991):

”Nej, jag reste i rullebår - - -”, skämtar någon. (s. 7)

Ordet pojke ersätta ofta av here; jag känner mera igen det som hea.

”Ring då för honden, here!” Uppmaning till Martin att ringa i ”matklockan” på ålderdomshemmet. (s. 271)

Från *Vägen ut* (1949):

”Bara man inte är bange - - -” (s. 10)

Om ett skimmer vid horisonten säger man ”- - - att det är ’sillaglim’ och att det uppkommer då sillstimmen vända sig i havet.” (s. 30)

Vid ett tillfälle pratar Martin med sin syster Hildur som visar upp en skadad tumme. ”Den klämde jag av --- en månad efter det du römde --- ” (s. 45).

”--- en formlig håla av ’klag’ jord – avträdesplatsen.” Klag i betydelsen bördig, väl gödslad. (s. 88)

Under 1920-talet var Harry Martinson omväxlande till sjöss och på luffen, främst i Sverige och Norge. När han skrev *Vägen till Klockrike* (1948) är det ju naturligt om han låter Bolle vandra samma vägar som han själv en gång. Och höra samma dialekter. Särskilt nämns orsapråket, älvdalskan och burträskan. Om Bolle heter det: ”Dialekterna han hör genom åren, i härader, fylken och tingslag, i socknar, kapellförsamlingar och byar, biter sig fast ---”. (s. 272)

Olika dialekters ord och uttryck är ofta mycket träffande, åskådliga; de skjuter liksom mitt i prick. Tag t.ex. ordet *asa*. Han *asade* den tunga lådan över golvet. Man kan ju riktigt höra mödan, ansträngningen, golvet motstånd

Att vara hemmastadd med en dialekt kan vara en stor tillgång för en författare. Det finns många exempel på detta. Ett sådant är Irja Browallius (1901 – 1968). Hon växte upp i Stockholm, utbildade sig till lärare och fick tjänst i en landsbygdsskola i södra Närke. Där blev hon efterhand förtrogen med bygdens kultur och språk. Några exempel ur ett par av hennes romaner:

”Ni sir svettuger ut”, kan det låta.

”--- så dyrt som ett tocket där åhälle är.” (om nymodigheten traktorn)

Nu i massmediernas tid är ju generellt sett dialekterna i starkt avtagande. Det gör onekligen språket fattigare.

En författare inspireras ju inte bara av enstaka ord och vändningar utan av hela den språkliga omgivningen inte minst om det är frågan om en berättartradition. Jag upplevde en sådan under min uppväxttid. Då, före massmediernas tid, var det naturligt att berättandet spelade en viktig roll. På raster under arbetet, på kvällar, när man träffades av olika anledningar.

Utmärkande för detta berättande var en strävan efter exakt tidsangivelse. Man erinrade sig kanske något som inträffat för tjugo år sedan. Då uppstod frågan: var det en torsdag eller fredag? Var det på förmiddan eller eftermiddag? Var klockan två eller tre? Och så vidare. Så där kunde man hålla på med argument och motargument och på det viset vidgades cirkeln i berättandet.

Harry Martinsons väg uppvisar också en påtaglig vidgning av cirkeln, av motiven. Från sjön vid vilken han växte upp, till de vida haven, till den ofattbara rymden.

Åke Åkesson

Turnén med Aniara på tyskt teckenspråk fortsätter

Scenbild från *Aniara-turnén* i Tyskland.

Foto: Lenka Kraliková

Det har gått ett år sedan premiären för *Aniara* på tyskt teckenspråk. Till premiären i München, i november 2012, kom ca 370 personer. Därefter har pjäsen

visats i elva tyska städer, bl.a. Dresden, Berlin och Karlsruhe. De två sista föreställningarna ges i början av nästa år i Bayreuth (19/1) och Solingen (8/2).

Jag kontaktade den finske, i Tyskland bosatte regissören Juho Saarinen via webcam och frågade hur det har gått. Så här svarade han:

– Allt har gått bra. Men som regissör har jag inte följt med på turnén. Efter premiären ligger allt på skådespelarnas ansvar. Men jag såg den åttonde föreställningen, i Augsburg. Tyvärr vet jag inte annat än att det har varit ca 80-100 åskådare per föreställning.

En av åskådarna skriver i alla fall på Facebook: ”Aniara ist mit Abstand das beste Stück, was ich gesehen habe.” (Ung.: *Aniara* är den i särklass bästa pjäs som jag någonsin sett.)

Se mera på: www.gehoerlosentheater.de

Hannele Rabb

Nästa årshögtid

blir i Jämshög med omgivningar 2 – 4 maj. Då kommer Harry Martinson-priset att delas ut för fjärde gången, men programmet kommer dessutom att bjuda på andra spännande inslag. Vi startar redan på fredagkvällen och avslutar på söndagen med utflykt som kommer att gå till Kristianstad med omnejd. Vik redan nu 2 – 4 maj för en schön resa till Martinsonland i vårskrud. Fullständigt program kommer i nästa Doris men långt innan dess kommer man att kunna läsa om majdagarna på vår hemsida www.harrymartinson.se där det också ska bli möjligt att göra bokningar.

Alf Elmberg är civilingenjören som i hela sitt liv har varit mycket intresserad av konst och litteratur. Han har tidigare varit medlem av Harry Martinson-sällskapets styrelse och tog 2004 initiativet till att ge ut boken Damen i väntsalen: scenisk berättelse om mötet och vänskapen mellan Harry Martinson och Margaret Kjellberg med text av Pamela Jaskoviak. Förra året publicerade han böckerna Stenar & andra texter samt Karl Nordström: konstnär och banbrytare.

Fin Martinsonkväll på Guldhedens bibliotek

Sedan några år ordnar Barbro Fridén varannan tisdagskväll kulturafnär i Guldhedsbibliotekets vänners regi på biblioteket vid Doktor Fries torg i Göteborg. Lite egensinnigt kallar jag dessa stunder för det lilla humanistiska universitetet. Inte alltid men oftast är agendans inriktning litterär. Den nionde april 2013 var det dags för en Harry Martinson-kväll. Syftet var naturligtvis inte nytt publikrekord, men så blev det. Troligen var vi otillåtet många beundrare av Martinsons skrivkonst i det lilla biblioteket. Stämningen var laddad med värme, nyfikenhet och glädje.

Kvällens medverkande var Martin Berggren, Stefan Edman och naturligtvis Barbro själv med sitt dragspel. Läsning av dikt och prosa varvades med sång och berättande. Något oväntad var nog Stefans uppmaning att äta svenskt kött i stället för billigt importerat och skälet hade inte med svensk utrikeshandel att göra men med omsorg om kulturlandskapet, djur betande i hagar, på somriga ängar.

Vem kan läsa Martinsons lyrik och prosa som Martin Berggren? Jag tror inte, att någon har en röst som Martins så väl överensstämmande med författarens språk. Med stor närvaro läste han "Ute på havet" och "Koltramp", "Kväll i inlandet" och "Daggmasken" och flera andra mer eller mindre välkända dikter och prosastycken. Och Barbro sjöng sina egna tonsättningar med inlevelse, som förmedlade hennes känsla för Martinsons diktkonst.

Stefan Edman, pratade om mycket och betonade Martinsons liv som den ständige nomadens, hans stora naturvetenskapliga insikter, hans frågor om gåtan och sökande efter stämningen. Med kunskap och humor berättade han om odlingslandskapets alla spindlar och daggmaskar och deras betingelser. Tack Barbro för att du ordnade en så fin kväll!

Alf Elmberg

Cikadan i Sverige

Ett ganska troligt antagande är att Martinsons Cikada hos allmänheten är den mest kända cikadan i Sverige. Bergscikadan är i Sverige en rödlistad sångstrit, som bara finns i några sällsynta lokaler. Ett särskilt viktigt område med en rik förekomst av cikador är Södertörn och i första hand Stensbergs torp vid Sundby gård i Huddinge kommun. Roland Hansson utför där som

medlem i hembygdsföreningen, Naturskyddsföreningen och Martinson-sällskapet ett imponerande arbete med att delta i vården av den natur som är förutsättningen för att kunna skydda, dokumentera och följa utvecklingen av denna rara insekt. Det var Hansson som upptäckte vad Johnny Karlsson senare berättade om i Doris att både Harry själv och hans illustratör gjorde misstaget att illustrera diktsamlingen Cikada med en vårtbitare.

Hansson inbjöd och arrangerade för Martinson-sällskapets Stockholmsgrupp den 15 juni en exkursion till Stensberg. Med "utsikt från en grästuva", kunde en äggläggande hona från sin postering, betrakta deltagarna från sällskapet, som liggande på knä skådade cikadan på nära håll och som inte lät sig störas. Vi fick även höra sången, och se larvhudar fastklamrade runt strån. Exkursionen fortsatte vid torpets bord med att vi för varandra läste ur Martinsons Cikada. Det var en ovanlig och finstämd inledning på vad som blev en minnesrik, fin sommar. Roland Hansson ser fram mot att ordna en ny exkursion i juni 2014. Då kommer också Boyesällskapet med välkänd särskild hemortsrätt i Huddinge kommun att delta.

Göran Bäckstrand

Martinson i andra länder

Med undantag av Aniara har mer representativa antologier av Martinsons lyrik saknats på världsspråken. 2009 kunde vi glädja oss åt att Francisco Uriz efter många års arbete publicerade *Entre luz y oscuridad* på ett förlag i Madrid. 2010 följde *Chickweed Wintergreen*, selected poems översatta av Robin Fulton på Bloodaxe förlaget i England.

I november 2013 följer nu på franska *Le Livre des cent poèmes*, ett hundratal dikter av Martinson översatta till franska av Philippe Bouquet och Caroline Chevallier. Dikterna är tagna ur alla Martinsons publicerade verk, och även ur tidskrifter och handskriftssamlingen på Carolina, vilket innebär att några enstaka dikter aldrig varit publicerade förut. Boken är även illustrerad av några teckningar av Harry Martinson. Förlaget heter Cénomane, i Le Mans: <http://www.editions-cenomane.fr/f/index.php> I drygt 10 år har jag med Francisco Uriz – och andra översättare till spanska – haft en dialog om att även översätta Aniara eftersom Uriz inte ens tog med några avsnitt i sin stora antologi. Genom hans förmedling har äntligen detta viktiga arbete inletts. Carmen Montes Cano var i Stockholm i augusti och hon tror att Aniara kommer att finnas tillgänglig på spanska under 2014! Då finns Aniara på FN's alla officiella språk. Är det sedan möjligt att hindi blir nästa stora översättning av äventyret Aniara?

Göran Bäckstrand

Seminarium i Jonsered den 6 maj

*Gunnar Westberg och Alf Elmberg
(t. h.) deltog i seminariet på
Jonsereds herrgård.*

Jonsereds herrgård var platsen för ett seminarium på Harry Martinsons födelsedag den 6 maj 2013. Rubriken var "Sång till kristallfågeln" och arrangör var HM-sällskapet och Göteborgs Universitet. Åke Widfeldt och Anders Franck hade planerat och var seminarieledare. Arrangemanget kan beskrivas som ett intellektuellt samtal på god akademisk nivå och hela tiden med högaktningfull och vänlig beundran inför Martinsons poesi och naturvetenskapliga kunskaper. Martin Bagge liksom flera andra har lockats att tonsätta Martinsons sånger och vid seminariet framförde han ett par av dem.

Seminariet inleddes av litteraturvetaren Gunnar D Hansson ("Vetenskapen och de fullriggade segelskeppen") och astronomen Marie Rådbo ("Det är ont om jordklot"). Därmed skapade de förutsättningar för många tankar.

Att för mig försöka att sammanfatta seminariet går knappast med hjälp av visan om kristallfågeln. Snarare är det att resa med Aniara och att förstå denna "revy om människan i tid och rum" och särskilt Martinsons egen slutsats, att vår planet egentligen var ett paradys, som emellertid människan har förvaltat på ett oansvarigt sätt (sång 102).

Med hänvisning till de gamla grekerna är den främsta dygden att förstå, och sann vetenskap är sökandet efter förståelse. Men vetenskap leder ibland till oavsiktlig kunskap och därmed till risker att kunskapen får olycksdiger användning, att kunskap ytterst leder till utveckling av katastrofbringande vapen eller som i våra dagar energianvändning med globala effekter på planetens klimat.

Under samtalet nämndes som möjliga förklaringar till planeten Tellus' allvarliga ohälsa: industrialismens genombrott, religionernas fundamentalism och ekonomismens övertro tydligast exponerad genom ohejdad girighet och profithunger. Någon påpekade betydelsen av att maktavare – politiker och ekonomer – skaffar sig kunskaper om det bekymmersamma läget.

Vid flera tillfällen under samtalet nämndes och citerades flera av Martinsons dikter och särskilt sånger i Aniara. Någon framhöll sång 72, "Sången om Karelen" som något av den vackraste poesi som skrivits.

Jonsereds herrgård är vackert beläget på höjden vid västspetsen av sjön Aspen. Kanske besökte Harry Martinson som pojke under sitt halvår i Jonsered herrgård. Sedan 2004 är platsen Göteborgs Universitets lantliga utpost för möten av olika slag utanför den traditionella verksamheten. Platsen vid vägs ände är inte självklart lättillgänglig.

En innebörd av läget är, att herrgården är tämligen skyddad för mycket av vår svenska vardags verkligheter. Till herrgården når aldrig eller sällan våra dagars mediala ytlighet, inget fniss och flabb och trams, ingen kändishysteri och inga vuxenlekar, inget eller mycket lite av allt det, som dagligen skymmer sikten. Man har nog skäl att beklaga, att denna siktskymmande verklighet inte diskuterades vid seminariet. Skymd sikt kan nämligen ha förödande verkan, den står i vägen för sann förståelse. Vad skulle Harry Martinson ha tänkt och sagt om planetens förvaltning efter att på prov ha stått ut med en veckas nutida TV-tittande?

Alf Elmberg, som lyssnade, tänkte och antecknade

Harry Martinson i Svenska Akademien

När jag vid Harry Martinson-sällskapets årshögtid i Börssalen den 5 maj tidigare i år välkomnade sällskapet till Svenska Akademien berättade jag bland annat om de tal Martinson höll i kretsen av De Aderton. Jag gav även några exempel på de många gånger enastående formuleringar han använt genom att citera valda delar ur talen.

Det visade sig att dessa tal var relativt okända för åhörarna och att flera personer blev mycket intresserade av att få studera talen i sin helhet. Efter kontakt med bland andra Åke Widfeldt och Göran Bäckstrand och efter att ha inhämtat ständige sekreterarens tillstånd till publicering, ett beslut han med glädje fattade, bestämde vi oss för att till våren ge ut dessa tal in extenso i sällskapets regi.

Talen kommer för övrigt även att kompletteras med kommentarer, där jag bland annat berättar något om i vilka sammanhang talen hölls. Det blir en skrift på i runda tal 100 sidor, som kommer att inledas med Harry Martinsons inträdestal 1949 över föregångaren på stol 15 Elin Wägnér. Cirkeln sluts sedan följdriktigt med Kerstin Ekmans inträdestal över den bortgångne Harry Martinson nära tre decennier senare.

*Odd Zschiedrich
Kansliansvarig vid Svenska Akademien
Mångårig medlem i Harry Martinson-sällskapet*

Professor emeritus Mats Rydén, Uppsala, har tidigare medverkat i Doris. Han är egentligen språkvetare men har också ett brinnande intresse för naturen. Här fördjupar han sig i Martinsons intresse för fjärilar.

Om Martinson och fjärilarna

Fjärilarnas flykt över sommarängarna har i alla tider fascinerat människor, t.ex. 1600-talsdiktaren Lars Wivallius: Låt dantza å radh / Folck stoora och små / Låt ferla [fladdra] Sommarens Färlor [fjärilar].

I Harry Martinsons landskap och språkspel har fjärilarna en central plats. De är i Martinsons bildskapande språkkonst en del både av den blommande ängen – som även rymmer taggiga tistlar – och av de vingliga stigarna dit och bort. Fjärilarna dansar tyngdlöst, de fladdrar och fladdrar förbi. Själva ordet *fjäril* har grundbetydelsen 'fladdra'. Fjärilarna räknar hos diktaren släktskap med blommorna. De är "vingade blommor" (Atterbom), i det nära lufthavet, i brokiga rymddräkter.

I *Gräsen i Thule* skriver Martinson att "[e]n blommande äng kan beskrivas bara av sina fjärilar", och på ett annat ställe att de är ängens "skiljetecken" (*Ur de tusen dikternas bok*).

I sin flyktiga bräcklighet balanserar fjärlens liv på en skör tråd – det "snuddar evigheten" (*Vägnen*). "Fjärlens trångmål" (*Gräsen i Thule*) är dess korta livscykel, som en del av "idyllens rostiga spik" (*Nomad*). På Lathyrus-liknande vingar [tar den] "in seglet för att dö" (*Gräsen i Thule*).

Martinsons fjärilar är oftast delar av ett anonymt, namnlöst kollektiv, men ett drygt dussin arter eller artgrupper namnges, såsom apollofjäril ("vår vackraste fjäril"), amiral, makaon, bastardsvärmare, som Martinson vill kalla "rödfläcken", blåvinge, citronfjäril ("likt triumferande reinkarnationer av de gula höstlöven"), kålfjäril, näselfjäril, gräsfjärilar och nattfjärilar.

I *Det enkla och det svåra*, avsnittet "Den välkända naturen", porträtterar Martinson, med linneansk detaljskärpa, den sparsmakat vackra, "enkelvackra" hagtornsfjärilen:

Denna fjäril tillhör det enkelvackra i naturens annars under vissa dagar alldeles för brokiga drag. Hans finaste prydnad är det svarta ribbverket själv, avtecknande sig på vingar vita som skärvita malvors blomblad. De synas tydligt på rätt långt håll dessa vingribbor, tydligare än kärlesträngarna på ett löv [...] och tydligare än de fina ådringarna i kalken av just vissa malvor [...].

Den fine kritikern Åke Janzon framhöll en gång att "Ekosång till fjärilar", som inleder *Gräsen i Thule*, i rytmen och strofbyggnaden följer Bellmans "Fjäriln vingad syns på Haga".

Den rastlösa flykten är navet i fjärlens tillvaro, parad med skönhet och skörhet. Fjärilarna är "flyktighetens skönaste änglar" (*Dikter om ljus och mörker*). De mäter tidens flykt: "Som fjärilar flögo sommarens minuter" (Atterbom).

Mats Rydén

Nya CD-skivor

Förutom Sällskapets årsbok för 2013, skivan *VÄGEN UT* med nya Martinson-tonsättningar av Martin Bagge, som nu distribueras till våra medlemmar, har det i höst kommit två nya CD-skivor av intresse för oss Martinsonvänner.

Ny skiva med Göteborgs kammarkör

I år fyller Göteborgs kammarkör 50 år. Som ett led i jubileumsfirandet har man nyligen gett ut CD:n *Vi kom från Jorden*. Titeltexten är hämtad ur sång 79 i Aniara, en sång som också framförs på skivan i Karl-Birger Blomdahls tonsättning ur operan *Aniara*.

Jorden, eller Doris som Harry Martinson kallade den, är temat för hela CD:n, en sargad och förstörd jord som Martinson så visionärt skildrade i Aniara. Ett särskilt avsnitt upptar fyra sånger av Elisabet Hermodsson i arrangemang av körledaren Gunnar Eriksson. Dessa texter i sann Martinsonsk anda är mycket gripande och framförs av kören på ett övertygande sätt med stort engagemang.

Göteborgs kammarkör är att gratulera till denna jubileumsskiva. Gunnar Eriksson har varit körens ledare ända sedan starten 1963 och han har tillsammans med sina sångare skapat en alldeles speciell körklang som är unik i svenskt musikliv. Alla Martinsonvänner rekommenderas att skaffa skivan *Vi kom från Jorden*.

• CD:n *VI KOM FRÅN JORDEN* kan rekommenderas från www.ejebj.se
(En utförligare recension finns sedan ett tag på vår hemsida www.harrymartinson.se)

Om Jonsereds gamla brukssamhälle

och livet där handlar den nyutkomna CD:n *Nu går vi till fabriken* med texter av Claes Pihl och tonsättningar av hans hustru Maria. En av sångerna, "Vägen ut", beskriver på ett fyndigt sätt Harry Martinsons vistelse på Jonsereds bruk 1919 – 1920 och är fint framförd av Maria Pihl. För utmärkt musikarrangemang och gitarrspel svarar Bosse Stenholm och Anna Foster medverkar skickligt på cello.

Så här lyder sista versen där Martinsons uppbrott från Jonsered skildras:

Väklädd, välgödd bland vänliga själar. Brukssamhällets vägar är goda.
Ändå en hunger som kryper och krälar, när kroppslängtan svider som frätande soda.
Ömhetsbehov bortom trygghet och tegel. Sandkornet skär i det välsmorda navet.
Den tafattes längtan till sälta och segel. I morgon går jag till hamnen och havet.

Skivan *Nu går vi till fabriken* produceras av Kakafon Records, 0704–41 40 01, E-post: info@kakafon.com .

Åke Widfeldt

Del 2 av Martinson-bibliografin är publicerad

Dåvarande överbibliotekarien på Carolina, Thomas Tottie, skrev i ett brev den 2 april 1979 till Svenska Akademiens ständige sekreterare, Lars Gyllensten, att han räknade med att under hösten 1979 kunna ge ut en bibliografi över Harry Martinsons verk i bibliotekets acta-serie. Detta arbete lämnades i Carl-Otto von Sydows händer, förste bibliotekarie och chef för handskriftsavdelningen. Ambitionerna hos honom var att skapa en bibliografi som överträffade vad som hittills gjorts. Denna ambition medförde att bibliografin, på svenska tryckta texter av Martinson, blev fördröjd och kunde som medlemsbok i sällskapet distribueras först 2005! von Sydow blev ändå tvungen att då utesluta tre avsnitt (intervjuer, referat och översättningar), som skulle publiceras längre fram som en andra del av bibliografin.

Carl-Otto von Sydow dog 2010 i en trafikolycka, innan han slutfört denna andra del. Efter bearbetning av tillgängligt material av Xtina Wootz, som samarbetade med von Sydow om den första delen, och Peter Ejewall på Carolina, finns nu del 2 tillgänglig. Intervjuer och referat med en kommentar av Wootz/Ejewall. Bokpärmen blir för att vara en bibliografi ovanligt färgrik, då den återger omslaget på Idun/Veckojournalens nr 10/1962. Lennart Nilsson porträtter Martinson i hemmiljö och läsare lockas med en intervju på temat "Martinson i nya banor – Varför hemligstämplade han sin poesi – och när får vi läsa dikterna?". Boken innehåller också ett par påpassligt i faksimil återgivna intervjuer bl.a. ur GT den 4/11 1962 från ett föredrag i Borås om jordenruntresan. Martinson säger: "Sekulariseringen i vår världsdel går mot sitt slut – jag tror att om 20-30 år kommer européerna att återupptäcka den andliga dimensionen". Martinson var som alltid rätt i sitt ifrågasättande av riktningen för våra samhällens utveckling.

Översättningsdelen av det kvarlämnade materialet är däremot inte möjlig att publicera, då det kräver en genomgripande bearbetning. Kontakter med den nyligen tillträdde överbibliotekarien, Lars Burman, visar dock att det finns goda förhoppningar att de rika excerpterna framdeles kommer att kunna publiceras i digital form på nätet. Intresserade forskare kan omgående få ta del av detta material vid besök på Carolinas handskriftsenhet. Intresserade kan köpa del 2 av bibliografin för 100 kr genom sällskapet.

Göran Bäckstrand

Vistelsestipendium Nebbeboda skola sommaren 2014

Olofströms kommun utlyser nu ett vistelsestipendium för den som önskar tillbringa en tid i Nebbeboda skolas lärarbostad. Stipendiet vänder sig till alla verksamma inom olika konstnärliga områden, såsom litteratur, musik, bildkonst, film, teater, dans m.m.

• **Utövare som arbetar i Harry Martinsons eller Sven Edvin Saljes anda får företräde.**

Sista ansökningsdag är den 31 januari 2014. Ansök med personlig presentation i skrift samt önskemål om tidpunkt för vistelsen. Plats kan ordnas med kortare varsel om lärarbostaden är ledig. Bredband kommer att finnas installerat.

Nebbeboda skola är en av de skolbyggnader där Harry Martinson fick sin folkskoleundervisning. Det var där han undervisades av den legendariske läraren Karl Johan Staaf.

• Ansökan skickas till Kultur och Fritid, Elisabeth Jonsson, Box 301, 293 24 Olofström.

För mer information kontakta Elisabeth Jonsson på Kultur och Fritidskontoret i Olofström.

E-post: elisabeth.jonsson@olofstrom.se Telefon: 0454-936 04. Eller besök kommunens hemsida www.olofstrom.se

Ytterligare information kan lämnas av Disa Lundgren, som representerar Harry Martinson-sällskapet i arbetsgruppen för vistelsestipendiet: dg.lundgren@telia.com, tel. 044-12 00 54; 0720-48 11 10.

Ur vårt kalendarium

På hemsidan www.harrymartinson.se hittar vi ständigt nyheter om Harry Martinson och vårt Sällskap. Här några axplock ur de senaste månadernas händelser på olika håll.

- **6 maj:** "Sång till Kristallfågeln". Seminarium på Jonsereds herrgård. Se sid. 16-17
- **15 maj:** Cikadaexcursion med Roland Hansson i Huddinge kommun. Se sid. 14
- **26 maj:** Sångaren och tonsättaren Per Filip och bl a Harriet Martinson framträder med ett program i Vårdinge kyrka. Flera av Per Filips tonsättningar av Martinsontexter framförs.
- **24 – 30 juni:** Näselfrossa i Olofströmsbygden med ett tiotal Martinsonprogram, bl a en hästfärd från Tulseboda brunn till Gillaruna, inslag om Martinson och järnvägarna i bygden, besök på platsen för Norda gård och diktläsning på Komperskulla slätteräng. Totalt samlade årets Näselfrossa nästan 6000 personer vilket är rekord.
- **6 juli:** Övralidspriset tilldelas författaren Lars Andersson, f.d. styrelsemedlem i vårt Sällskap. Bland tidigare Övralidspristagare finns Harry Martinson.
- **11 juli:** Per Filip inleder en turné till 19 olika platser i Sverige där bl a några av hans tonsättningar av Martinsontexter framförs och författaren Harry Martinson presenteras.
- **16 juli:** Camilla Odhnoff, tidigare bl a landshövding i Blekinge och mångårig styrelseledamot i Harry Martinson-sällskapet avlider i en ålder av 85 år. Hon jordfästes den 14 augusti i St. Ibbs kyrka på Ven med Rune Liljenrud som officiant.
- **10 aug:** I skotska Edinburgh framförs Beethovens opera Fidelio i en omtalad uppsättning från Lyon där handlingen utspelas ombord på Aniara.
- **16 aug:** Per-Anders Frosthammar, Göteborg, har donerat en gåva till Sällskapet för att hedra minnet av författaren Erik Johansson (1912 – 2013). (Se Rune Liljenruds blogg den 17/8)
- **6 sep:** Debuterande författaren Karl Petter Ång nämner Harry Martinson och "Vägen till Klockrike" när han i Norrköpings Tidningar intervjuas om sin nyss utkomna roman Letaren. Karl Petter besöker senare vår monter på bokmässan och intervjuas av Ingemar Lönnbom.
- **26 – 29 sep:** Vi deltar traditionsenligt i Bok&Bibliotek (Bokmässan i Göteborg) med egen monter och arrangerar fyra föreläsningar på De litterära sällskapens scen. Vi samarbetar också med Årets kulturkommun Olofström som presenterar sig i "gränslandet" mellan vår och Saljesällskapets monter. Tre elever, Siri Sewall, Karlshamn, Felicia Nikéus, Stenung-

sund och Maria Issa, Ekerö, jobbar i vår monter och bjuds på en dag på mässan. Bok&Bibliotek lockade i år 96 315 besökare. Våra arrangemang har presenterats utförligt på www.harrymartinson.se med bilder, intervjuer och filminslag.

- **10 okt:** Föreningen Stallbackens vänner i Sollentuna anordnar ett framträdande av Harriet Martinson som lockat många åhörare.
- **11 okt:** Martin Bagge framträder på ABF i Stockholm med musik från sin kommande CD ("Vägen ut") med Martinson-tonsättningar. Samma kväll ger Gunnar Edander och Helge Skoog sin (troligen) sista föreställning av Aniara. Plats: Boulevardteatern.
- **19 okt:** Kjell Andersson och Harriet Martinson berättar i Gnesta om Harry Martinson och hans diktning.
- **25 okt:** Professor Ingvar Holm, vår förste ordförande (1984 – 1993) och en betydande Martinsonforskare, fyller 90 år. Han är fortfarande i allra högsta grad aktiv. Nästa bok (*Den blå verandan*) kommer till våren och handlar om Shakespeare. Doris gratulerar!
- **25 – 26 okt:** Berättarkraft, en ny regional satsning på litteratur och berättande genomförs i Olofström och Sölvesborg. I Martinsonrummet på Olofströms bibliotek håller litteraturvetaren Karl Lindqvist en föreläsning om "Lille Martin och Kjell Loväng – Berättarstilar hos Harry Martinson och Sven Edvin Salje". Läs mer om detta på http://harrymartinsonitiden.blogspot.se/2013_10_01_archive.html.
- **27 okt:** Som en fortsättning på Berättarkraft anordnas Nebbeboda akademi 3 som handlar om "Fåglar i poesin". Se sid. 26-27
- **2 nov:** Den 12:e föreställningen i en pågående tysk turné med Aniara för dövstumma ges på Theater Pfütze i Nürnberg.
- **7 nov:** En ny version av Aniara har premiär på Soppsteatern i Stockholm. Gunnar Edanders och Helge Skoogs Aniara har nu fått en efterträdare. Det finns en kontinuitet eftersom Helge Skoog är regissör för den nya "Aniara.2". Skådespelare är Albin Flinkas och för ljud och musik svarar Fredrik Meyer. Se recensioner på <http://harrymartinson.se/evenemang/aniara-2-har-lyft-premiar-idag/>
- **19 nov:** I Röda rummet på Borås stadsbibliotek berättar Åke Widfeldt om Harry Martinson som naturskildrare. Samtidigt visas på biblioteket en utställning om författaren.

Nästa års Näselfrossa

genomförs 22 – 29 juni och får temat **Ordrikedom genom sekler** vilket inbjuder till att speciellt lyfta fram den författartradition som är så typisk för bygden. Vik redan nu några härliga sommark dagar för rika kulturupplevelser i Olofströmsbygden. Information kommer att finnas på <http://www.nasselfrossa.se/>.

Doris

är Harry Martinson-sällskapets medlemstidskrift.
Utkommer två gånger om året, vår och höst.

Bidrag sänds till:

Åke Widfeldt, Trestegsvägen 8, 514 31 Tranemo

E-post: ake.widfeldt@telia.com Tel. 0325-70732

Redaktör för detta nummer: Åke Widfeldt.

Doris produceras hos Pernillas Grafiska i Blekinge AB i Mörrum.

Kansli:

HARRY MARTINSON-SÄLLSKAPET

c/o Jämshögs folkhögskola, Kulltorpsvägen 2, 293 72 Jämshög

Tel. 0454-463 40. Fax 0454-492 41

E-post: info@jamshog.org

Bankgiro 5662-5890

Hemsida: www.harrymartinson.se

Så här blir du medlem i Sällskapet:

Årsavgiften är

200 kronor för enskild medlem (erhåller sällskapets årsbok)

50 kronor för familjemedlem.

Mejla till info@jamshog.org eller skicka vanlig post till adressen ovan.

Sätt samtidigt in avgiften på bankgiro 5662 – 5890.

Glöm inte att uppge namn och adress.

**HARRY MARTINSON-SÄLLSKAPETS
STOCKHOLMSGRUPP**

Kontaktpersoner:

Eva Risberg

E-post: evarisberg04@hotmail.com

Tel. 08-641 90 19; 070-592 99 12

Semir Susic

E-post: semir.susic@astorforlag.se Tel. 076-252 67 63

Lena Havland-Erlandson

E-post: lena.havland@spray.se Tel. 0708-121 573; 08-612 15 73

Göran Bäckstrand

E-post: goran.backstrand@sobernet.nu

Tel. 08-766 40 05; 073/441 25 86

Harry Martinson-sällskapet, styrelse och suppleanter 2013 - 2014

Styrelse:

Bengt Bejmar

Finkvägen 3, 293 72 JÄMSHÖG

Tel. 0454 464 53, bengt.bejmar@oktv.se

Paulina Helgeson

Rosengatan 1, 413 10 GÖTEBORG

Mobil 0703 14 40 13, paulina.h@telia.com

Johnny Karlsson (räntmästare)

Pressareg. 29, 293 39 OLOFSTRÖM (b)

Holje Bok, Box 14, 293 21 OLOFSTRÖM (a)

Tel. 0454 915 42 (a), 402 89 (b)

Mobil 0705 62 76 39, info@holjebok.se

Rune Liljenrud

Allbogatan 18, 342 30 ALVESTA

Tel. 0472 715 25, Mobil 070 34 44 483

runeliljenrud@hotmail.com

Ingemar Lönnbom (sekreterare, webbredaktör)

Östra Strandgatan 7 A,

371 38 KARLSKRONA

Tel. 0455 103 92; Mobil 0708 31 03 92

ingemar@lonnbom.se; info@lonnbom.se

Eva Risberg

Wargentinsgatan 5 E, 111 29 STOCKHOLM

Tel. 08 641 90 19; Mobil 070 592 99 12

evarisberg04@hotmail.com

Johan Stenström (vice ordförande)

Östervångsvägen 9, 224 60 LUND

Tel. 046 12 68 12, johan.stenstrom@litt.lu.se

Semir Susic

Multåtgatan 10, 162 55 VÄLLINGBY

Tel. 076 25 26 763

semir.susic@astorforlag.se

Åke Widfeldt (ordförande)

Trestegsvägen 8, 514 31 TRANEMO

Tel. 0325 707 32; Mobil 0706 65 16 87

ake.widfeldt@telia.com

Styrelsesuppleanter:

Monika Adamson Lindqvist

Ekholmsstranden 44, 371 37 KARLSKRONA

Tel. 0455 810 48, Mobil 0709 98 10 48

monikaadamsonlindqvist@gmail.com

Martin Bagge

Lilla Risåsgatan 25, 413 04 GÖTEBORG

Tel. 031 13 07 94; Mobil 0736 78 78 27

martin.bagge@comhem.se

Stefan Edman

Almvägen 10, 459 31 LJUNGSKILE

Tel. 0522 222 27; Mobil 0708 16 31 08

st.edman@telia.com

Patrik Hammarstrand

Storgatan 31, 352 31 VÄXJÖ

Tel. 073 600 31 42, patrik.1972@live.se

Lena Havland-Erlandson

Odengatan 34, 113 51 STOCKHOLM

Tel. 08 612 15 73, Mobil 0708 12 15 73

lena.havland@spray.se

Elisabeth Jonsson

Jägaregatan 5, 293 39 OLOFSTRÖM

Tel. 0454 936 04

elisabeth.jonsson@olofstrom.se

Johan Lundberg

Lillhersbyv. 26 B, 191 45 SOLLENTUNA

Tel. 08 35 85 96, bojohanlundberg@gmail.com

Disa Lundgren

Mäster Jörgensg. 6 C,

291 53 KRISTIANSTAD

Tel. 044 12 00 54, Fax 044 10 96 80

dg.lundgren@telia.com

Anders Olsson

Erik Dahlbergs väg 67, 37439 KARLSHAMN

Tel. 0709-50 97 88, cao8101@gmail.com

Fåglar i poesin

Sedan ett par år genomför Harry Martinson-sällskapet med ojämna mellanrum och med olika medarrangörer seminarier under rubriken Nebbeboda akademi. Nebbeboda är den skola där "fröet såddes till ett Nobelpris", det vill säga där Harry Martinson en gång grundlade sitt livslånga samlande av kunskap.

Den tredje upplagan av "Nebbeboda akademi" genomfördes söndagen den 27 oktober och hade temat Fåglar i poesin. Ett viktigt skäl till detta var det väl genomarbetade och intressanta nummer av tidskriften Lyrikvännen som tagit upp ämnet i våras.

Flera av de kombinerade lyrik- och fågelvänner som lämnat bidrag till Lyrikvännen fanns också på plats i Nebbeboda, som ligger naturskönt på vägen mellan Olofström och Martinsons födelseplats Nyteboda. Arrangörer var förutom Harry Martinson-sällskapet Folkuniversitetet, Nebbeboda intresseförening och Olofströms kommun.

Harry Martinson-sällskapets räntmästare Johnny Karlsson, som till sina förtjänster även kan räkna en mycket god ornitologisk kunskap, inledde och orienterade. Därefter hälsade sällskapets ordförande Åke Widfeldt välkommen bland annat med förhoppning att det skulle komma fram ny kunskap under dagen, vilket sannolikt också skedde – i varje fall blev det ett livligt utbyte av såväl åsikter som kunskaper om fåglar, lyrik och musik.

Lennart Nilsson, lärare, författare, översättare med mera bjöd på dagens första längre pass, med en mängd intressanta exempel på hur våra befärdade följeslagare här på jorden har använts i diktningen. Förutom Martinsons skedstork ("Ute på havet"), förde Lennart Nilsson oss samman med Aspenströms gråsparv, Gullbergs häger, Ingrid Sjöstrands koltrast och många andra poetiska fåglar.

Strax före lunchuppehållet berättade Jan Thelander om hur den franske kompositören Olivier Messiaen använde fågellåten i sitt komponerande och spelade också upp ett exempel på detta. Messiaens musik, som inspi-

rerats av ljudmiljön i en våtmark, gav upphov till många funderingar och skarpsinniga kommentarer.

Lunch intogs på fritidsanläggningen Fritzatorpet, som dagen till ära kringflögs av bland annat sidensvansar.

Staffan Börjesson, Johnny Karlsson, Lennart Nilsson, Niklas Törnlund och Guniulla Aldén studerar sidensvansar under lunchpausen.

Tillbaka i Nebbeboda skola var det dags för ett improviserat framträdande av Anton Höber och Linnéa Jonasson, vilka hade uppträtt tidigare, under festivalen Berättarkraft i Olofström. Gitarr och skön sång blev det med dem, men också i programpunkten strax därpå. Författaren och musikern Niklas Törnlund hade redan i inledningen gjort ett kort inpass med underfundig text och sång. Nu återkom han och underhöll med bravur.

Nebbeboda akademi avslutades med ännu mera fåglar i poesin, denna gång med Staffan Börjesson, lärare, författare mm. Han fick välkommen hjälp med uppläsning av Marianne Westholm ("Barndomens skog"). Sammantaget var det strax över tjugo deltagare i Nebbeboda akademi. Efter en stimulerande söndag lämnade gruppen Martinsons och skolläraren Stavs gamla skola.

Harry Martinson-sällskapet publicerar på vår webbplats (harrymartinson.se) och på sällskapets videokanal på Youtube filmer från Nebbeboda akademi.

Text och foto: Ingemar Lönnbom

Den bästa fågeldikten

Foto: Linda Tingstedt

Det blev ett trehövdad författarkollektiv som tog hem förstapriset i Harry Martinson-sällskapets tävling om bästa fågeldikt. Jenny Andréasson, Inger Remen och Agnetha Andréasson diktade om fåglar av många slag och använde den gemensamma och synnerligen passande pseudonymen ARA (initialer i efternamnen).

Tävlingen var en av sällskapets aktiviteter på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg och reglerna var enkla: skriv en fågeldikt, men det måste ske under tiden som mässan pågår och lämnas in till Harry Martinson-monetern. 12 bidrag flöt in, flera av dem uppenbarligen frukten av flera dygns diktarmöda. Samtliga bidrag finns att läsa här: <http://harrymartinson.se/las-och-ge-dina-synpunkter-pa-fageldikterna/>

Juryn bestod av samtliga deltagare i Harry Martinson-sällskapets seminarium Fåglar i poesin, som var nummer tre i en serie med namnet Nebbeboda akademi. Flera av landets förnämsta kännare av såväl fåglar som fågellitteratur var på plats söndagen den 27 oktober och det var alltså denna grupp som fällde avgörandet.

Det vinnande bidraget har ingen titel, men den första raden lyder "Kråkan kraxar kring knuten" – en inledning som skvallrar om påverkar från diktare som Lennart Hellsing och kanske även Harry Martinsons vän Alf Henrikson.

*Kråkan kraxar kring knuten
Korpen knycker Kajsas kaka
Knipan kasar klumpigt
Kajan kollar kastanjequaliteten
Korsnäbben knäcker kottar
Koltrasten kvittrar*

På andra plats i tävlingen kom Ingvar Bergman, Sjötofta, med sin dikt "Bofinken Knut" och på tredje plats Inger Dahlgren från Skene med dikten "Små vingar".

Ingemar Lönnbom